

ELS MASOS DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

DIBUIXOS: JOSEP SURROCA - TEXTOS: JORDI MONÉS

MONÉS, Jordi (textos);
SURROCA, Josep (dibuixos).
**Els masos de Sant Joan de
les Abadeses.**

Sant Joan de les Abadeses,
Canelles Editors. 1985.

En aquests darrers anys són diversos els llibres que han sortit sobre el tema de la masia tractant els diferents aspectes: arquitectònic, històric, folklòric o simplement com a llibres de regal. En aquest cas i sota el títol d'"Els Masos de Sant Joan de les Abadeses" els autors Josep Surroca i Jordi Monés tracten el tema de la masia cenyint-se a l'àmbit geogràfic concret d'aquest municipi del Ripollès, aprofundint en l'aspecte socio-econòmic del mas.

El llibre s'estructura en dues parts que si bé són diferenciades s'interrelacionen entre si. A la primera part hi ha un complet estudi demogràfic i de l'evolució del nom-

bre de masos des del 913 fins avui, fent especial referència a les dades recollides en els diferents capbreus i fogatges. A partir del segle XIX s'inclouen un major nombre de dades: taxa d'analfabetisme, d'escolarització, nombre d'habitants per mas, superfície dels masos i tipus d'explotació. A més hi ha el canvi de toponímia des del 1397 fins avui. Acaben aquesta part amb una breu reflexió sobre la reconversió de la masia en segona residència.

Els dibuixos d'en Josep Surroca il·lustren la segona part de l'obra on trobem cada un dels masos del terme amb una descripció sobre: ús actual, padró, situació, etc...

Hem de destacar també la inclusió de les plantes d'alguns d'aquests masos i del desplegable, que acompanya el llibre, on, sobre el contorn del terme municipal, es troben dibuixats amb llur situació tots els masos.

Un vocabulari propi de la contrada i una selecció bibliogràfica, encara que no exhaustiva, sobre el tema de la masia, completen l'obra.

Cal dir que és important la lectura d'aquest llibre com a exemple d'interrelació entre la història i l'evolució del mas a Catalunya, i aquest microcosmos local. S'aconsegueix així apropar didàcticament els fets històrics generals. Finalment cal dir però, que fóra convenient aprofundir en altres estudis per tal de completar alguns dels aspectes que en aquest treball es tracten de manera superficial, com seria l'arquitectònic, l'etnològic o bé el monogràfic, d'alguns masos que presenten per si mateixos prou interès.

ANTONI PUIG I CASTELLS

SIMÓN TARRÉS Antonio.
**La crisis del Antiguo
Régimen en Girona.** Premio
Consolat de Mar de la Cámara
de Comercio de Girona.
Bellaterra, Universidad
autónoma de Barcelona, 1985.

L'estudi de la crisi de l'Antic Règim a Espanya suscita, ja fa anys, l'atenció dels historiadors espanyols. El 1979 Josep Fontana publicava una síntesi excel·lent de la transició de l'Antic Règim a la societat burgesa, la fase final de la qual s'ha de centrar a Espanya entre els anys 1808 i

1837. El propi Fontana subratllava, en aquest llibre, que "la forma en que este (el procés de transició) se desarrolla varia en cada lugar y en cada momento histórico...". I efectivament, la història regional i local, durant els darrers anys, ha assumit progressivament el repte de dissenyar les característiques particulars del procés de canvi cap a la nova societat burgesa en cada àmbit específic. La nòmina d'historiadors que ha estat aplegada per Sisínia Pérez Garzón, en un estat de la qüestió excel·lent sobre la revolució burgesa a Espanya, s'ha ampliat darrerament amb treballs centrats a Navarra, Galícia, Mallorca i altres àrees geogràfiques.

Un nou llibre, fruit de la tesi doctoral, augmenta ara la informació sobre aquesta complexa problemàtica de la fi de l'Antic Règim a Espanya: *El d'Antoni Simon*, dedicat a Girona.

La Girona dels defensors de l'Antic Règim a Girona ha tingut una historiografia abundant, però dissortadament, en bona part, abonada per la polèmica -estèril, científicament parlant- de la valoració dels setges que patí Girona durant la guerra del Francès i la significació d'Àlvarez de Castro. El llibre d'Antoni Simon connecta amb una jove historiografia gironina (amb noms tan destacats com els de Ramon Alberch, Josep Clara, Jaume Portella...) liderada per Joaquim Nadal, que assumeix l'estudi d'aquest període sense hipoteques sentimentals prèvies. Antoni Simon s'endinsa de ple en la situació socio-econòmica de la Girona de començament del segle XIX, situació en la qual és ben palesa una demografia dèbil (només s'assoleix a la fi del XVIII la població anterior a la crisi de la baixa edat

mitjana) en comparació amb la resta de Catalunya, agreujada lògicament pels sis anys de guerra que redueixen la població de la ciutat a la meitat, per bé que es recupera momentàniament amb la immigració rural, la qual era nombrosa; un comerç i una indústria raquífics, en funció del càstig que suposava la constant guerra amb França des del segle XVII, a causa naturalment de la posició geogràfica de Girona; comerç i indústria que no s'afegien a l'escalada econòmica catalana fins a mitjan segle XIX, i una estructura social plenament feudal amb prepotència de la noblesa i del clergat. Dintre de la transició de l'Antic Règim al nou estat burgès, la societat gironina esdevé "un element passiu i simplement receptiu dels canvis revolucionaris que modifiquen la realitat social del país". *Ens trobem davant allò que el mateix historiador qualifica de "canvi sense canvi" i que, certament, ajuda molt a entendre les actituds reaccionàries de la burgesia espanyola posteriorment. Les diferències entre el passat feudal i el present burgès del segle XIX, i fins i tot del nostre segle, són més formals que efectives en molts aspectes.*

Amb aquest llibre, Antoni Simon i Tarrés atorga el màxim prestigi a l'abans tantes vegades menyspreada història local, i es posa a l'alçada dels millors historiadors espanyols que han estudiat les singularitats del procés de la crisi de l'Antic Règim a Espanya.

RICARD GARCÍA CÁRCEL